

Dispozitif Nedir?

Gilles Deleuze

1992

Michel Foucault'un felsefesi genellikle somut "dispositif" veya aygıtların bir analizi olarak sunulur. Peki, bir aygıt nedir? İlk olarak, bu bir ipliktir, çoklu bir bütündür. Farklı doğalarda olan çizgilerden oluşur. Aygıttaki çizgiler, birbirleri etrafında dönen homojen sistemleri içeren sistemleri sarmaz veya çevrelemez; nesne, özne, dil, vb. ancak her zaman dengesiz olan, bazen birbirine yaklaşan ve bazen uzaklaşan süreçleri izler, yönlendirir. Her çizgi kırık, yönde değişikliklere, çatallanmalara ve ayrılmış ve türetilmiş olana tabidir. Görünür nesnelere, ifade edilebilir sözler, kullanılan kuvvetler, konumlanmış özneler, vektörler veya tensörler gibi davranır. Bu nedenle, Foucault'nun sırasıyla ayırdığı üç ana örnek - Bilgi, Güç ve Öznellik - kesinlikle bir kere ve her şeyiyle tanımlanmış sınırları olmayan değişken zincirlerdir, ancak birbirinden koparılmış değişkenler zinciridir. Foucault her zaman bir krizde yeni bir boyut veya yeni bir çizgi bulur. Büyük düşünürler biraz sismiktir; evrim geçmez, ancak krizler veya depremlerle ilerler. Hareketli çizgiler terimiyle düşünmek, Herman Melville'in işiydi: olta çizgileri, dalış çizgileri, tehlikeli, hatta ölümcül çizgiler. Foucault, çizgilerin bir aygıtın çözülmesi demek olduğunu söyler; her durumda bir harita, bir kartografya, keşfedilmemiş toprakların bir anketi hazırlamak - bu da "alan çalışması" olarak adlandırdığı şeydir. Çizgilerin üzerine yerleştirilmeli ve bu çizgiler sadece bir aygıtı oluşturmaz, aynı zamanda içinden geçer ve onu kuzeyden güneye, doğudan batıya veya çapraz geçer.

Bir aygıtın ilk iki boyutu veya Foucault'nun önce çıkardığı boyutlar, görünürlük eğrileri ve ifade eğrileridir. Çünkü aygıtlar, Foucault'nun ayrıca analiz ettiği Raymond Roussel'in makinelerine benzerler; görmeyi ve konuşmayı sağlayan makinelerdir. Görünürlük, önceden var olan nesnelere aydınlatan genel bir ışığa işaret etmez; bu, bir aygıtın değişken şekillerden ayrılmayan ışık çizgilerinden oluşur. Her aygıtın kendi ışık rejimine sahiptir, nasıl düştüğü, yumuşadığı ve yayıldığı, görünürü ve görünmezleri dağıttığı veya ortadan kaldırdığı bir nesne üretir. Bu sadece resim sanatı için değil, aynı zamanda mimari için de geçerlidir: "hapishane aygıtı", görülmeden görme optik bir makine olarak. Aygıtların tarihselliği varsa, bu ışık rejimlerinin tarihselliği, aynı zamanda konuşma rejimlerinin tarihselliği de vardır. İfade, bir ifadenin unsurlarının diferansiyel konumlarını dağıtan enüansiyasyon çizgilerine atıfta bulunur. Ve eğriler kendileri de ifadelerdir, çünkü enüansiyonlar, belirli bir anda değişkenleri ve bir bilim, bir edebi tür, yasaların bir durumu veya bir toplumsal hareketin rejimlerini, doğru olarak tanımlayan ifadelerdir. Bunlar özne veya nesne değil, ancak görünür ve ifade edilebilir için rejimlerdir, türetilmeler, dönüşümler, mutasyonlar ile birlikte.

Üçüncü olarak, bir aygıt kuvvet çizgilerini içerir. Bir bakıma, bunlar önceki çizgilerdeki bir noktadan başka bir noktaya hareket eder. Bir çeşit olarak, önceki eğrileri "düzeltirler", teğetler çizer, bir çizgiden diğerine yol açan patikaları çevreler, görme ile konuşma arasında gidip gelir ve tersi, sürekli olarak kelimeleri ve şeyleri karıştırır gibi oklar gibi davranır. Bir kuvvet çizgisi, "bir noktadan diğerine olan her ilişki içinde" üretilir ve bir aygıttaki her yeri geçer. Görünmez ve söylenemez, bu çizgi diğerleriyle sıkıca birleşmiş ancak çözülebilen bir çizgiyle yakından ilişkilidir. Foucault bu çizgiyi çeker ve onun Roussel, Brisset ve ressamlar Magritte ve Rebeyrolle'de izini bulur. Bu, "güç boyutu" olarak adlandırılır ve güç, aygıtlar içinde içsel bir mekân ve aygıtlarla değişken bir boyuttur. Bilgi ile birlikte oluşturulmuştur.

Ve sonunda, Foucault özneleştirme çizgilerini keşfetti. Bu yeni boyut, bu kadar çok yanlış anlama neden olduğundan, şartlarını belirtmek zordur. Diğer her şey gibi, bu keşif Foucault'un düşüncesinde bir krizin ürünüdür.

Posia

Gilles Deleuze
Dispozitif Nedir?
1992

<https://theanarchistlibrary.org/library/gilles-deleuze-what-is-a-dispositif>
Çeviren:Nuri Can Alber Çabuk

edu.wll.im